

Fruktbart nordisk samarbeid

Det viktigste er samarbeidet om årlige oppdateringer av et fagfelt innen odontologien. Men det følger også mye annet verdifullt med de felles nordiske redaktørmøtene.

Det begynte som et felles skandinavisk redaksjonsmøte høsten 1993. Fra 1994 var også finene med. Hvert år siden 1995 har de fire nordiske tidsskriftene startet året med å presentere leserne for ett eller to faglige temahefter med artikler skrevet av fagpersoner fra alle de fire landene. Med ett unntak har temaheftene dreid seg om en oppdatering av et odontologisk fagområde. Det startet med endodonti, fortsatte med radiologi, og så kom på rad og rekke: kariologi, pedodonti og dentale materialer – bivirkninger og miljø.

Det nye årtusenet startet med en gjennomgang av landenes tannhelsepolitikk, inkludert tannlegenes

arbeidsmarked, utdanning, forskning og organisasjonsliv. Deretter ble det igjen fag: gerodontologi, antibiotika, odontofobi, periodonti, akutsituasjoner i tannlegepraksis, basalbiologi og ortodonti. Årets tema var det som på engelsk kalles «Promotion of oral health», eller det vi på norsk gjerne kaller helsefremmende og forebyggende arbeid, eller samlebegrepet folkehelsearbeid som helsemyndighetene ofte bruker om dette satsingsområdet.

Hvert år er det en egen redaksjonskomité med én representant fra det aktuelle fagmiljøet i hvert av landene som planlegger antall, innhold og omfang av artiklene og foreslår forfattere. Redaksjonskomiteen er også ansvarlig for å kvalitetssikre artiklene.

Proessen med hver fagfeltsoppdatering er arbeidskrevende, og pågår over en periode på to år. Så vidt man vet er samarbeidet mellom de nordiske odontologiske tidsskriftene enestående, ved at man over så lang tid har

klart å samarbeide over så vel landegrensene som fagmiljøenes og redaksjonenes grenser. Selv om det kan være diskusjoner og uenighet om enkelte detaljer, vil disse utgavene av bladene gi god oversikt over hva som er gjeldende kunnskap innen det enkelte fagfelt på nordisk basis. Tilbakemeldingene fra leserne er også positive, temanumrene får høy skår i leserundersøkelsene.

Gode erfaringer

Tidende har spurt noen av redaktørene om deres erfaringer med det nordiske samarbeidet, og om synspunkter på fordeler og ulemper ved møtene og de faglige fellesprosjektene.

Redaktøren av den svenske Tandläkartidningen, Christina Mörk, deltok i sitt første nordiske redaktørmøte i Helsingfors i 1996.

– Siden den gang har møtene utviklet seg mye og de preges av en stadig større åpenhet. Dette har ført til en tydeligere følelse av at man er samarbeidspartnere snarere enn deltakere i en prestisjefylt konkurranse.

Diskusjonene har også fått større bredde. Nå snakker vi ikke lenger bare om de vitenskapelige artiklene, men også om annet stoff, i tillegg til forholdene innad i våre organisasjoner og land. Jeg tenker da på temaer innenfor tannhelsepolitikk.

Det er imidlertid mulig at spontantiteten i diskusjonene minsket noe i og med at vi for noen år tilbake begynte å føre dem på engelsk. På den annen side deltar de finske representantene på en livligere måte nå når de slipper språkbarrieren de møter ved å være bundet til skandinavisk. Det siste er bra, og oppveier langt på vei det første.

En av fordelene med samarbeidet er at nordiske forfattere får en større leserkrets. Dermed blir det mer forlokkende å bidra med artikler. Noe som i sin tur gjør at nordiske lesere får til-

I mai i år møttes de nordiske tannlegetidsskriftenes redaktører og andre medarbeidere i Helsingfors, for å planlegge de kommende års samarbeidsutgivelser. Foto: Allti Rannikko.

gang til artikler som ellers ikke ville blitt skrevet. For meg er det også av stor betydning at de nordiske tannlegetidsskriftene er de eneste som kan sammenlignes med Tandläkartidningen. I Sverige finnes ingen annen publikasjon som jeg kan ha så stort utbytte av å ha utveksling med, hva angår innhold, økonomi og eierskap. Også som gammel «nordist» ser jeg en egenverdi i å samarbeide med og å personlig lære å kjenne tidsskriftskollegene mine i de øvrige nordiske landene. Det sosiale utbyttet er vesentlig for meg, og jeg lærer alltid noe nytt om de andre landene og om hovedstedene vi møtes i.

Jeg legger også til at vi tidligere ofte støtte på problemer på grunn av ulike produksjonsmetoder, teknikker og rutiner. Nå har vi imidlertid lært oss å akseptere og se bort fra ulikhetene. Personlig følte jeg meg også litt utenfor i begynnelsen, som eneste journalist blant sjefsredaktørene. Mitt perspektiv var ikke alltid det samme som de andres. Men jeg ble snart akseptert, og i dag føler jeg at det ikke anses som like «avvikende» med en ikke-tannlege som sjefsredaktør.

Du spør om utfordringer? Jeg ser bare én eneste utfordring, og det er den samme som jeg har sett i alle mine 12 år som redaktør: å lokke gode forfattere til å bidra til temanumrene og å finne emner som kombinerer et høyt vitenskapelig nivå med en klinisk tilnærming.

Finske Satu Lahti har også deltatt i de nordiske møtene i en lang årrekke. Hun peker på sluttresultatet, selve temaheftene som den største fordelene ved samarbeidet.

– Det innebærer mye arbeid, men ender med svært verdifulle artikler. Når hvert tidsskrift bidrar, og eksperter fra hvert land planlegger og diskuterer utgivelsene, får vi det beste ut av hver enkelt. Det er både likheter og store

forskjeller landene imellom. Uten samarbeidet og møtene ville vi ikke fått frem et så bredt bilde av hvert fagområde. Jeg setter derfor stor pris på å få delta i det arbeidet som utføres.

– En annen åpenbar fordel med møtene er det gode redaksjonelle samarbeidet som har utviklet seg og blitt bedre år for år. Det er god stemning, og alle bringer inn og deler sine gode og dårlige erfaringer, og sine nye ideer. Jeg har virkelig lært mye ved å møte og samarbeide med mine nordiske tidsskriftkolleger.

– Hovedutfordringen er naturligvis arbeidsmengden som følger med. Å koordinere temanumrene er en stor jobb. Særlig ved at vitenskapsfolkene som skal bidra er opptatt med annet arbeid. Fra vårt finske perspektiv er oversettelsesjobben også noe som tar mye tid. Men på den annen side får vi veldig god hjelp i det språklige fra våre nordiske kolleger. Nei, alt i alt vil jeg si at ulempene ved samarbeidet er små, sammenlignet med de virkelig store og åpenbare fordelene.

Tidendes redaktør, Gudrun Sangnes, som har vært med helt fra starten i 1993, slutter seg til dem som ønsker å rose samarbeidet.

– Det første møtet der bare svenskene, danskene og vi nordmenn deltok, tok opp et helt spekter av problemstillinger, blant annet redaktørrollen i fagpressen, aktuelle felles prosjekter, samkjøring av redaksjonell linje i forhold til artikler og annet stoff og budsjettering og økonomistyring. Det ble et svært konstruktivt og positivt møte. Allerede året etter ønsket også finnene å delta, og fra 1994 har alle fire lands redaksjoner hatt årlige

møter. Disse går på omgang på samme måte som administrasjonen av temaheftene også går på omgang. Etter hvert har også de øvrige medarbeiderne

i redaksjonene vært med på møtene, hvis de ikke lager egne møter, slik særlig annonsemedarbeiderne gjerne gjør.

Sangnes gjentar at det viktigste som er skjedd er samarbeidet om årlige oppdateringer av et fagfelt innen odontologien.

– For fagfeltet betyr det at man får justert informasjonen og eventuelt samkjørt sitt syn på fagfeltet og at det blir formidlet samtidig i alle de fire landene. For forfatterne betyr det at de får 28–30 000 presumptive lesere, i stedet for den relativt lille lesergruppen de får når de bare publiserer nasjonalt eller i de mer spesialitetsrelaterede internasjonale tidsskriftene.

– Samarbeidet medfører også at man tipser hverandre om stoff, og at vi erfarer at det ikke byr på problemer om man ønsker å sekundærpubliserer artikler og stoff fra de øvrige tidsskriftene. Vi har også vært opptatt av at tannlegene skulle kunne lese fagartikler på både svensk, dansk og norsk. Finnene har naturlig nok måttet oversette, og etterhvert har svenske lesere også forlangt artiklene på sitt språk. I Tandlægebladet og Tidende trykker vi imidlertid fortsatt artiklene på førsteforfatters morsmål, ut fra ønsket om at vi i Norden skal kunne forstå hverandre også på fagspråket.

– Det kollegiale er også viktig, synes jeg. Man får ideer av hverandre, utveksler erfaringer om alt fra det trykketekniske til det faglige og redaksjonelle, og det er lett å kontakte hverandre også utenom møtene, når det er problemer man vil diskutere.

Samarbeidet har fungert godt i alle år. Hovedprosjektet for samarbeidet – temaheftene – er imidlertid uhyre tidkrevende som produksjoner, særlig for

den redaktøren som får ansvar for gjennomføringen. Først velger de fire ansvarlige redaktørene tema. Det skjer som regel to til tre år før publisering. Deretter velges en redaksjonskomité med én fagperson fra hvert land. Denne møtes en eller to ganger. I tillegg til aktuelle forfattere fra de fire

landene, foreslår komiteen innhold og titler på de artiklene som skal inngå. Og det går ikke alltid like knirkefritt. Forfattere som ikke følger tidsfrister og forfatterveiledninger, manglende samkjøring mellom de ulike forfatterne, vurdering og redigeringsarbeid til tross – det er alltid blitt temahefte, og de er

alltid blitt meget godt mottatt av leserne.

Ellen Beate Dyvi